

24 december 2023 – Vierde Advent

DE STAMBOOM VAN CHRISTUS JEZUS

Mattheus 1, vers 1 t/m 17

'Van wie je er eentje bent', kan heel belangrijk zijn. Het maakt bijvoorbeeld nogal wat uit of je als kroonprinses wordt geboren in de familie van de Oranjes, of dat je uit ouders bent geboren die beide drugsverslaafd zijn en waarvan vader in de gevangenis zit. Je leven is daardoor voor een groot deel al gevormd, voordat je daar zelf enige zeggenschap over krijgt. Een stamboom mag dan wel niet leidend zijn, maar kan ondertussen soms wel heel bepalend zijn. In het Israël uit de tijd van de Bijbel en ook bij andere volken in die tijd was er een heel sterke focus op stambomen. Je stamboom, je afkomst, dat was zo ongeveer je identiteitskaart. 'Van wie ben je er eentje', dat was de manier om te vragen wie iemand was. Vandaar dat je ook vaak in de Bijbel leest: die, namelijk de zoon van die, de zoon van die. Zo kende men elkaar. Want achternamen en adresgegevens had men ook nog niet. Zo hoor je ook eens over Jezus Zelf, toen mensen diep verbaasd waren over Zijn spreken en niet begrepen Wie Hij was (citaat Markus 6,3): *Is deze niet de timmerman, de zoon van Maria, en de broeder van Jakobus en Joses, en van Judas en Simon, en zijn Zijn zusters niet hier bij ons?* Je stamboom was in die tijd je identiteitskaart. Of eigenlijk zelfs ook je CV. Het bepaalde ook met wie je uit welke familie trouwde. Een familie met een goede reputatie zorgde voor een goede CV en een familie met een bedenkelijke reputatie zorgde ervoor dat dochterlief niet snel kon worden uitgehuwelijkt. Nu, vanuit deze beleving van stambomen in die tijd gaan wij nu naar onze Bijbellesing toe:

Mattheus begint zijn Evangelie –namelijk met een stamboom, een geslachtsregister van Jezus. Een geslachtsregister die helemaal teruggaat tot Abraham. Voor ons is dat misschien een beetje een vreemd begin van een biografie, maar voor de lezers van het Mattheusevangelie was dit juist een heel sterke manier om het levensverhaal te introduceren: deze Jezus is niet zomaar iemand, want Zijn stamboom gaat helemaal terug tot koning David... en via koning David tot Abraham. Jezus is dus werkelijk de beloofde Nakomeling uit het geslacht van Abraham en uit het geslacht van David! Voor de lezers van het Mattheusevangelie was dit geslachtsregister een sterke motivatie om het verhaal dat Mattheus over Jezus vertelt vervolgens verder te gaan lezen.

Maar deze stamboom die Mattheus weergeeft werkt ook andersom – en daar wil ik het ook met u over hebben: de stamboom, al die namen zeggen iets over Jezus, over Zijn identiteit. Dat klopt, zo ging dat met stambomen uit die tijd. Maar het werkt ook andersom: de Naam van Jezus aan het einde van de stamboom zegt ook heel veel over al die namen. Want daarmee komen al die namen in een heel bijzonder perspectief te staan. Nu, als wij daar naar gaan kijken, dan zult u vast en zeker ook ergens uw eigen naam tegenkomen tussen al die andere namen in.

Het is een hele lange rij namen, waar Mattheus mee begint. Maar dat is ook begrijpelijk, want de geslachtslijn beslaat zo'n – wat zal het zijn? – 1800 jaar. Mattheus heeft uit die 1800 jaar wel een selectie gemaakt. Want niet precies alle namen worden genoemd. Lukas heeft in zijn geslachtsregister bijvoorbeeld veel meer namen opgenomen. De stilistische wijzingen en ontbrekende namen betekenen niet dat die lijst daarmee volkomen onbetrouwbaar is omdat er bij Mattheus

een paar foutjes zijn ingeslopen, nee, het wordt alleen maar nog meer duidelijk dat Mattheus er iets mee wilde zeggen, namelijk: Wie Jezus ten diepste is. Op dezelfde manier stel je ook je cv op: op je cv schrijf je ook niet alle diploma's die je hebt gehaald, want dat is zwemdiploma A hebt gehaald is voor je werkgever meestal niet zo belangrijk. En ook van je werkervaring laat je bepaalde dingen achterwege en plaats je andere bepaalde dingen weer op de voorgrond. De mislukkingen, de donkere perioden van je loopbaan laat je – als het even kan – liever weg op LinkedIn, toch?

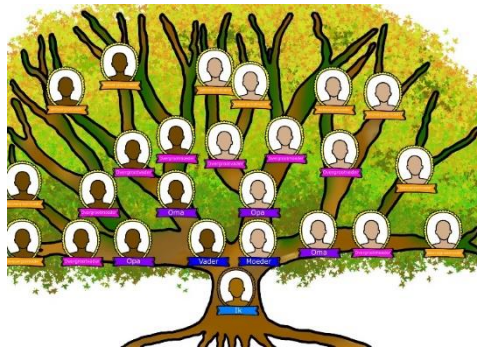
Maar dat is nu het vreemde van de stamboom die Mattheus weergeeft en waar hij een selectie op heeft toegepast: er staan heel wat namen bij, die ik liever even op mijn stamboom zou hebben afgeplakt! Er zijn kinderen bij die uit overspel zijn geboren: Perez en Zerah (vers 3) zijn door vader Juda tijdens een reis verwerkt bij een prostituee..., een prostituee die ook nog eens zijn eigen schoondochter bleek te zijn. Bizar! Je zou steeds die namen in je stamboom tegenkomen en daaraan worden herinnerd! ... En Salomo is door David verwerkt bij Bathseba, nadat de man van Bathseba door David was vermoord. De naam 'Batseba' staat niet genoemd in het geslachtsregister, er wordt gesproken over 'de vrouw van Uria'. Nu, duidelijker kan niet aangegeven worden dat dit dus niet de eigenlijke vrouw van David was. En van heel veel koningen die in het geslachtsregister door Mattheus worden genoemd, is bekend hoe bijzonder onheilig ze hebben geleefd en afgoden hebben gediend. Wat een verbijsterende rij namen, een zootje bij elkaar eigenlijk...! Weet u waarom ik dit nu zo belangrijk vind om te laten zien? Ja, het is mooi dat Mattheus zo eerlijk is over de stamboom van Jezus, de stamboom van de koningen van het volk Israël. Maar wat ik nog

belangrijker vind: *blijkbaar gaat Gods werk dus dwars door al die verknijpte levens heen.* Blijkbaar gaat Gods werk dwars door al die verknijpte levens heen! God werkt door aan Zijn plan, ondanks de goddeloosheid van zijn dienaars, de koningen, en ondanks de lage moraal van sommige personen. God werkt zelfs door hen heen!

Eenvoudig gezegd: 'het hangt dus niet af van ons geloof en ons goede gedrag.' Dat weten wij allemaal wel, als wij met de Reformatorische nadruk op het woord 'genade' zijn opgegroeid. Maar geloven wij het ook echt? Ik zal eerlijk zijn: ik ben best wel snel geneigd om naar mensen te kijken, naar hun karakter, hun normen en waarden... En als ik daar niet helemaal mee uit de voeten kan, dan serveer ik ze niet gelijk af, maar dan daalt mijn vertrouwen in hun werk wel snel. Want, ja... Maar laat God nu goede dingen tot stand brengen, in Israëls geschiedenis, in kerkelijke gemeenten, in gemeenteleden, in de samenleving..., laat God nu goede dingen tot stand brengen ook door mensen waar je zelf misschien weinig vertrouwen in hebt. Mijn vertrouwen, ons vertrouwen, moet blijkbaar een etage hoger zijn: vertrouwen niet op mensen, maar op God. 'Vest op prinsjes geen betrouwen.' 'Reken niet op mensenwaarde'.

Gods werkt dwars door al die donkere perioden en moreel verwerpelijke mensen heen. Hoe kan het bestaan? Maar helpt dat u en mij niet om dan met meer vertrouwen in de wereld te staan? En misschien kan je hierdoor ook met wat meer vertrouwen in de kerk staan, ondanks alles wat er voor nare dingen gebeuren en nare mensen zijn. Nee, wij moeten niet hierdoor naïef worden. Niet het kwaad onder het tapijt schuiven. Ook niet bang zijn om elkaar daarop aan te spreken of te bevragen Maar *wel vertrouwen hebben dat God in kerken en in de wereld door alle soorten mensen heen Zijn werk kan en zal voortzetten.* Dat is een wonderlijk iets..

En dat plaatst ook jezelf gelijk met beide benen op de grond, want: ik ben voor God blijkbaar niet beter materiaal om mee te kunnen bouwen, ik ben voor God niet een beter instrument om tot een goed resultaat te komen, dan die ander waarover ik nog een boekje open kan doen. Het plaatst je met beide benen op de grond. Maar misschien kan het je ook *optillen*:

God kan dus net zo goed door u heen werken, als door die ander. Gelukkig wel. Want het is Gods werk. Kijk maar naar die stamboom met al die namen van rare mensen. Mensen zoals u en ik.

Als ik op deze manier nog eens naar die stamboom kijk, waar God uiteindelijk Zijn Zoon uit heeft laten voortkomen, dan krijgen die namen die daar staan vermeld voor mij meer waarde, dan zijn ze dus stuk voor stuk kostbaar. Wat bedoel ik?

Nu, neem die Thamar die ik zojuist noemde. Wat heeft zij een bijzonder moeilijk leven gehad. Zo beschadigd. Ze werd al vroeg weduwe, toen haar man – een zoon van Juda - stierf. Ze bleef zonder kinderen achter. Nu, zoals het in die tijd ging: een van de broers van haar man moest dan nageslacht bij haar verwekken. Maar terwijl zij dan geslachtsgemeenschap hadden, zorgde die broer ervoor dat Thamar niet bevrucht werd. Ze werd gebruikt door de broers. Thamar werd vervolgens door stamvader Juda naar haar ouderlijk huis teruggestuurd. Ze werd dus ook nog eens afgedankt. Met een list heeft zij vervolgens wel nageslacht gekregen, door zich als prostituee voor te doen bij nota bene haar schoonvader Juda – hoe bizar kan het zijn? – maar wat heeft zij een triest leven gehad. Wat was de zin ervan? Waar heeft zij nu vreugde uit kunnen putten? ‘Het komt allemaal goed’, zo zeggen mensen? Nee, het komt soms helemaal niet goed. *En toch hoort haar naam ook in het grote verhaal van God met deze wereld.* Haar leven is zo triest, zo zinloos. Haar leven leek onopgemerkt en afgedankt in de stroom van de tijd te verdwijnen..., als God niet Zijn ogen op deze vrouw zou hebben geslagen. Maar dat deed God wel. Thamar's naam kreeg betekenis in het verhaal van God.

Of neem nu Bathseba. Ja, ze was koningin geworden hoor! De lievelingsvrouw van David. Maar hoe zou ze het daar in het paleis hebben gehad? Bij een man die je waarschijnlijk puur vanwege je lichaam heeft uitgekozen? En in een familie geplaatst waarin zoveel jaloezie en onenigheid was en de kinderen elkaar vermoorden – letterlijk! Hoe zou Bathseba op haar leven hebben teruggekeken? ... Soms kom je met je eigen leven niet klaar. Zitten er zoveel rafels aan. Zijn er zoveel dingen kapot gegaan. Onherstelbaar. Of is het misschien allemaal redelijk goed gegaan, maar als je terugkijkt, komt er die vraag op: ‘is dit nu alles? Wat betekent dat leven van mij nu eigenlijk? Alles is immers ijdel en ook vergankelijk, zo zegt de Prediker.

Wat is het dan bijzonder om te zien hoe die kleine, beperkte en beschadigde levens toch in Gods plan betekenis hebben gehad. Dat hadden zij zelf waar-schijnlijk niet gezien hoor. En dat ziet u ook van uw eigen leven misschien helemaal niet zo goed. *Maar God ziet het!* Mattheus laat zien hoe God al die levens – gehavend, gebutst, tijdelijk, met stomme fouten, met onbegrijpelijke waarom's – hoe god al die levens niet in het eeuwige niets laat verdwijnen, maar opneemt in Zijn plan, in Zijn weg met de wereld. God neemt onze levens, ook uw leven en jouw leven, op in Zijn grote verhaal..., Zijn grote verhaal waarvan de ontknoping al is verteld: Jezus Christus, Hij is HEER! Gods grote verhaal, waarvan het prachtige slot, de toekomst vol van hoop, nog moet verschijnen.

Er valt nog iets op aan de stamboom die Mattheus weergeeft, iets betekenisvol. Er worden namelijk naast Maria vier vrouwen genoemd: Thamar, Rachab, Ruth en Bathseba. Waarom nu zij? Misschien dit: al deze vrouwen hebben zeker of waarschijnlijk een niet-joodse afkomst. Van Rachab en Ruth weten wij dat zeker. Van Thamar vermoeden wij dat. En van Bathseba wordt haar naam niet genoemd, zij wordt ‘de vrouw van de Hethiet Urija genoemd, zij hoorde bij het volk van de Hethieten dus. Jezus' geslachtsregister is niet bepaald moreel zuiver, maar is dus ook niet bepaald zuiver joods. Niet-joodse vrouwen krijgen een ereplaats in deze stamboom, in deze familie. Hier in het geslachtsregister wordt, voordat wij het verhaal over Jezus verder krijgen te lezen, al duidelijk dat er met deze belofte Messias – Jezus Christus – grenzen zullen worden overschreden. Grenzen van nationaliteit.

Grenzen van landen en volken. En helemaal aan het einde van het Mattheusevangelie zullen de discipelen er dan ook door Jezus op uit worden gestuurd: ga dan heen, maak *al de volken* tot Mijn discipelen! Ook het volk van Ruth. Ook het volk van de Hethieten, van Urija en Bathseba. Ook het volk van Rachab. Ook het volk van Thamar. Jezus' komst betekent dat de grenzen open gaan, dat grenzen worden over gegaan, dat Zijn komst niet alleen betekenis heeft voor het volk Israël, maar voor alle volken. Zou Mattheus daarom de stamboom van Jezus bij Abraham zijn begonnen? Aan Abraham was immers door God beloofd: in u zullen alle geslachten, alle volken, gezegend worden.

De stamboom van Jezus verraadt al: Jezus' komst betekent geen uitsluiting, maar insluiting. Dit is dan ook een appel aan ons als gemeente: in hoeverre zijn wij als gemeente grensverleggend en sluiten wij mensen in, in plaats van uit? Vrouwen werden niet zo vaak in stambomen genoemd, maar blijkt dat Mattheus het belangrijk – vond God het belangrijk – om te laten zien dat Hij deze mensen, deze allochtone vrouwen met een vreemd levensverhaal insloot in plaats van uitsloot.

Ik wil nog één ding noemen. En dat heeft te maken met het eerste woordje wat Mattheus noemt. Het geslachtsregister van Jezus de Christus, zo begint Mattheus. In het Grieks staan de woorden ‘Biblos genesis Jesu Christou’: het boek van genesis, het boek van het begin. Zou Mattheus bewust deze eerste woorden hebben gekozen? Ik denk het wel. Genesis. Begin. Jezus Christus, Zijn komst betekent een nieuw begin. God gaat scheppend te werk in Jezus, zoals Hij in het begin de hemel en de aarde heeft geschapen. Je ziet dit ook aan het geslachtsregister: een hele berg namen vol chaos, drama, met heel veel woestheid en leegheid, wat een zootje bij elkaar. Maar God scheidt uit de woestheid en leegheid een nieuw begin. Die hele berg namen wordt keurig door Mattheus ingedeeld in drie keer veertien namen. God scheidt orde in de chaos. God maakt uit alle woestheid en leegheid een nieuw begin. En daardoor zijn al die namen die daar worden vermeld geen verloren namen. Nee, ze krijgen in Jezus een doel, de levens achter deze namen krijgen in Jezus hun vervulling. Deze namen zeggen iets over Jezus, maar Jezus zegt ook iets, ja, Jezus zegt alles over deze namen.

Als u nu naar uw eigen naam kijkt hè? Wie bent u? Wie ben ik? Hoe eenvoudig de vraag ook is, ik kan er voor mijzelf geen zinnig antwoord op geven. Wie ben ik nu eigenlijk? Er zijn rafelranden aan het leven, er zijn dingen die ik niet wil vertellen, er zijn dingen die ik niet begrijp, er zijn mooie dingen maar alles is tegelijkertijd vergankelijk, zo kwetsbaar en ook vaak zo besmeurd met zonde en schuld. Wie ben ik nu eigenlijk? Maar *al die namen van ons krijgen in Jezus hun vervulling, mogen uitlopen op Jezus en krijgen in Jezus' Naam zin en doel en eeuwige waarde.*

Wie ben ik? Ik ben die..., de zoon van die..., de zoon van die... Ja, dat is de menselijke manier van vertellen in de tijd van de Bijbel. Tegenwoordig zouden wij zeggen: wie ik ben? Nou, kijk maar naar Insta of LinkedIn, wat ik voor werk doe, wat voor diploma's ik heb, welke relaties ik heb enz. Nee! Wie ik ben? *Ik ben van Christus.* Uw naam mag verbonden zijn met Zijn heerlijke Naam. ‘Niet meer ik, maar Christus leeft in mij.’ Christen. Van Christus. Dat is uw identiteit. En daardoor mag je houvast hebben. Zekerheid. Daardoor heeft je leven zin, ook al kan je er zelf soms geen zinnig woord over zeggen. Daarom is je leven van waarde, heeft het zelfs eeuwigheids-waarde. Omdat Christus, God van alle eeuwigheid, mens is geworden zoals u. Zeg het maar voor uzelf na: *ik ben van Christus. Ook ik mag zo'n takje zijn van die grote stamboom, waar Christus' Naam het doel en de vervulling van is.*